

ГРАНТИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

Мар'яна Ярославівна Кобеля-Звір¹, Юрій Васильович Звір²

У статті досліджено грантові можливості для створення та розвитку індустріальних парків в Україні. Продемонстровано, що для цих процесів є ряд державних, регіональних та міжнародних програм. За результатами дослідження розподілено всі грантові інструменти на гранти внутрішніх та зовнішніх програм. До внутрішніх варто віднести: 1. Безповоротні ресурси від держави у розмірі максимально до 60 млн грн для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків. 2. Гранти Програми «eРобота» за напрямком «Гранти для переробних підприємств» у розмірі до 8 000 000 грн – є актуальними для учасників індустріальних парків, адже згідно з чинним законодавством вони можуть займатися переробною діяльністю на території парків. 3. Регіональні інструменти фінансування органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та регіональних фондів та програм. До зовнішніх належать грантові інструменти програм Європейської комісії. Акцентовано: оскільки учасники індустріальних парків можуть на території парків займатися обробною промисловістю, переробкою відходів (крім захоронення), виробництвом біопалива, окремими видами транспортних засобів, то для них актуальними є програми Єврокомісії, які спрямовують грантове фінансування на такі види діяльності. Серед цих програм: Горизонт Європа, Креативна Європа, Еразмус+, Програма цифрової Європи, Програма EU4Health, Програма дій із охорони довкілля та клімату, Програма єдиного ринку, Механізм об'єднання Європи та Програма Євратом. У статті зроблено наголос на тому, що для всіх цих програм Єврокомісія розробила різні юридичні документи, робочі програми та посібники, проте у переважній більшості конкурсів є ряд однакових умов щодо участі для заявників. Наголошено: виконання загальних та спеціальних вимог цих програм є запорукою успіху у грантових конкурсах для суб'єктів індустріальних парків та отримання суттєвого грантового фінансування, що в окремих випадках може сягати навіть кількох мільйонів євро. Підсумовано: у межах внутрішніх та зовнішніх програм існує широкий спектр грантових можливостей для різних суб'єктів індустріальних парків: від фінансування заходів у процесах створення до залучення коштів на розвиток суб'єктів господарювання учасників парків.

Ключові слова: гранти, гранти для індустріальних парків, гранти для промисловості, гранти в Україні, гранти ЄС, урядові гранти.

Постановка проблеми. Українське законодавство впровадило поняття індустріальних парків (ІП) через Закон України «Про індустріальні парки», прийнятий у 2013 році [4]. З того часу до Реєстру індустріальних парків було додано понад 77 ІП, із них багато було створено після повномасштабного вторгнення Росії на територію України у лютому 2022 року. Ідея ІП полягає у реновації колишніх промислових об'єктів для підсилення економіки, створення робочих місць і розвитку регіонів. На сьогодні розвиток індустріальних парків гальмує висока вартість заходів із їх облаштування та будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо). Станом на початок 2024 року лише близько десятка індустріальних парків, де, окрім землі та юридичного статусу, вже підведені мережі і дороги, наявна або будується промислова нерухомість і є резиденти [11]. Зважаючи на цей факт, варто підкреслити над-

важливу роль альтернативного фінансування, зокрема грантового, в процесах створення та розвитку ІП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання створення та розвитку індустріальних парків в Україні досліджували ряд вітчизняних науковців, серед яких: Підоричева І.Ю., Лішук О.В., Марголич Р.І., Орлова В.М., Кузьменко О.В., Акімова О.В., Ліннік Д.Ю. [1; 2; 7; 9].

Автори зверталися до досвіду іноземних держав, аналізували чинне українське законодавство, розглядали механізми стимулювання розвитку ІП в Україні.

Марголич Р.І. до перепон розвитку індустріальних парків в Україні зараховує суттєві перешкоди доступу до кредитних коштів із низькими процентними ставками та грантів для розвитку центрів дослідження та розробок [7].

В.М. Орлова, О.В. Кузьменко поряд із іншими проблемами, що стримують розвиток вітчизняного малого і середнього підприємництва у воєнний час, визначили

¹ Мар'яна Ярославівна Кобеля-Звір, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

² Юрій Васильович Звір, здобувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Львівського торговельно-економічного університету

неефективність індустріальних парків (території, що визначені як індустріальні парки, у деяких регіонах не мають інженерно-транспортної інфраструктури) [2].

Акімова О.В., Ліннік Д.Ю., досліджуючи досвід закордонних країн у розвитку індустріальних парків, продемонстрували, що Польща надає гранти на навчання персоналу, а Чехія фінансує сумою гранту до 12 тис. доларів США бізнес на створення нового робочого місця на території індустріального парку [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поза увагою авторів залишилися питання грантових можливостей державних та міжнародних програм для фінансування процесів створення та розвитку індустріальних парків в Україні. Нині, в умовах війни, дієві механізми стимулювання економіки є особливо актуальними, а тому їх усі аспекти потребують глибокого дослідження вітчизняними вченими.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження можливостей грантових програм для фінансування процесів створення та розвитку індустріальних парків в Україні в умовах війни, виявлення специфіки та пріоритетів таких програм, а також особливостей участі українських органів влади, місцевого самоврядування та представників бізнесу у грантових конкурсах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Можливості грантового фінансування індустріальних парків варто розглядати через призму розуміння специфіки їх діяльності та структури, а також аналізу грантових програм на національному та міжнародному рівні, які мають пріоритети з підтримки діяльності, що може здійснюватися на території індустріальних парків України. Отже, як зазначається в Законі України «Про індустріальні парки», ІП – це зонована територія з необхідною інфраструктурою, де учасники можуть зайнятися господарською діяльністю за пільговими умовами. В межах ІП можна займатися, зокрема, обробною промисловістю, переробкою відходів (крім захоронення), виробництвом біопалива, окремими видами транспортних засобів, а останнім часом – виробництвом енергії з альтернативних джерел. Крім цього, на території ІП можна здійснювати науково-технічну та інформаційно-комунікаційну діяльність [4].

ІП складається з:

- ініціатора створення ІП (ним може бути орган державної влади чи місцевого самоврядування, юридична або фізична особа), який приймає рішення про створення ІП і розробляє його концепцію;
- керуючої компанії, що обслуговує та розвиває ІП;
- учасників, які реєструються на території ІП та здійснюють виключно діяльність, дозвану Законом;
- інших суб'єктів ІП, які, на відміну від учасників, можуть здійснювати на території ІП будь-яку діяльність [4].

У контексті огляду грантових можливостей для створення та розвитку індустріальних парків усі грантові інструменти варто розподілити на дві групи: внутрішні та зовнішні програми. Розглянемо детальніше кожен групу.

ВНУТРІШНІ ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ

1. Державне фінансування облаштування індустріальних парків. У 2022 році Уряд України затвердив Порядок надання коштів на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків. Передбачається, що загальна сума коштів для таких проектів, що надається будь-якому заявнику одного індустріального парку за рахунок коштів державного бюджету, не може перевищувати 60 млн гривень і 80% кошторисної вартості проекту. У 2024 році Кабмін виділяє мільярд гривень на розвиток індустріальних парків в Україні [8].

Зважаючи на умови безповоротності надання таких коштів індустріальним паркам, варто зазначити, що ці ресурси мають ознаки грантів [6].

2. Гранти Програми «єРобота» за напрямком «Гранти для переробних підприємств» – їх варто віднести до грантових можливостей фінансування індустріальних парків [3]. Гранти у розмірі до 8 000 000 грн можуть отримати суб'єкти господарювання, які є учасниками індустріальних парків, на витрати, пов'язані з: придбанням основних засобів виробництва (верстати, технологічне обладнання); введенням в експлуатацію верстатів, технологічного обладнання; доставкою придбаних верстатів, технологічного обладнання [10].

Суттєвими умовами отримання гранту є: створити від 25 робочих місць, здійснювати діяльність не менше 3 років, сплачувати податки в бюджет, зокрема за працевлаштування робітників [10].

Претендент на грантове фінансування повинен врахувати вимогу програми щодо співфінансування проекту, а саме: для заявників із більшості регіонів передбачено співфінансування 50% на 50%. Проте існують умови фінансування 80% витрат проекту грантовими коштами, а власним коштом залишиться забезпечити тільки 20%. До таких місць провадження діяльності належать: території можливих бойових дій, території завершених бойових дій, деокуповані території [3; 10].

3. Регіональні інструменти фінансування органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та регіональних фондів та програм – їх можна віднести до внутрішніх грантів. Проте варто зазначити, що ці грантові ресурси є не такими значними, як у попередніх двох програмах, і, вочевидь, не будуть активно використовуватися учасниками ІП.

ЗОВНІШНІ ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ

Оскільки учасники ІП можуть на території парків займатися обробною промисловістю, переробкою відходів (крім захоронення), виробництвом біопалива, окремими видами транспортних засобів, то для них актуальними є програми Єврокомісії, які спрямовують грантове фінансування на такі види діяльності. Серед цих програм: Горизонт Європа, Креативна Європа, Ераз-

мус+, Програма цифрової Європи, Програма EU4Health, Програма дій із охорони довкілля та клімату, Програма єдиного ринку, Механізм об'єднання Європи та Програма Євратом [5]. Кожна з цих програм має свої цілі та пріоритети. Розглянемо детальніше кожен програму.

1. «Горизонт Європа» – програма фінансування дослідницьких та інноваційних проєктів. «Євратом» – програма, яка розроблена на доповнення Horizon Europe, що включає фінансування ядерних досліджень та інновацій. Гранти цих програм можуть залучати учасників ІІІ, які займаються науково-дослідною та науково-технічною діяльністю.

2. «Еразмус+» – це програма ЄС для підтримки освіти, навчання, молоді та спорту в Європі. Тут гранти можуть використовуватися учасниками ІІІ України задля навчання, підвищення кваліфікації персоналу, обміну досвідом із колегами з європейських країн.

3. «Креативна Європа» – це програма Європейської комісії з підтримки культурного та аудіовізуального секторів. Оскільки учасники ІІІ можуть здійснювати інформаційно-комунікаційну діяльність, то для таких суб'єктів господарювання можуть стати в нагоді гранти підпрограми «Міжсекторальна співпраця» як частини Програми «Креативна Європа», що сприяє співпраці між різними культурними та креативними секторами, а також охоплює напрямки новинних ЗМІ.

4. Програма «Цифрова Європа» – фінансує проєкти у п'яти ключових сферах: суперкомп'ютери, штучний інтелект, кібербезпека, передові цифрові навички та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві. На гранти цієї програми можуть претендувати учасники ІІІ, які прагнуть впроваджувати цифрові технології у свою діяльність.

5. Програма «EU4Health» – це програма сфери охорони здоров'я. Вона розроблена Єврокомісією як відповідь на пандемію COVID-19, але виходить за рамки реагування на кризу, щоб підвищити стійкість європейських систем охорони здоров'я. Оскільки представникам із України теж дозволяється брати в ній участь, то вона може бути релевантною для учасників ІІІ, які здійснюють свою діяльність у зазначеній сфері.

6. Програма дій із охорони довкілля та клімату – фінансує проєкти, спрямовані на вирішення проблем, пов'язаних із погіршенням навколишнього середовища, зміною клімату та переходом на чисту енергію. Представники українських ІІІ можуть брати участь у грантових конкурсах програми, якщо їх діяльність співвідноситься з її пріоритетами.

7. Програма єдиного ринку – працює за такими напрямками: внутрішній ринок, ефективні стандарти, конкурентоспроможність (зокрема, малих і середніх підприємств), захист споживачів, безпека харчових продуктів, європейська статистика. Її грантове фінансування може стати дієвим механізмом стимулювання розвитку учасників ІІІ України.

8. Механізм об'єднання Європи – програма, спрямована на підтримку зростання, створення робочих місць і підвищення конкурентоспроможності через

цільові інвестиції в європейську інфраструктуру. Вона має три підпрограми, а саме: *Транспорт (Transport)*, *Енергія (Energy)*, *Цифрові трансформації (Digital)*. Їх грантові інструменти фінансування будуть у нагоді учасникам ІІІ, які прагнуть реалізовувати транскордонні проєкти [5; 12].

І хоча для всіх цих програм Єврокомісія розробила різні юридичні документи, робочі програми та посібники, проте у переважній більшості конкурсів є ряд однакових умов щодо участі для заявників, а саме:

1. Загалом більшість програм фінансування ЄС вимагають, щоб учасниками були: юридичні особи (державні або приватні органи, включаючи міжнародні організації); засновані в одній із прийнятних країн. Крім того, учасники мають бути зареєстровані в Реєстрі учасників і бути підтверджені Центральною службою перевірки до моменту підписання гранту (обов'язково для бенефіціарів та афілійованих осіб) [12].

2. Відмінною особливістю програм Єврокомісії є те, що більшість конкурсів на отримання грантів ЄС спрямовані на консорціуми з кількома бенефіціарами, що складаються з учасників із різних країн. Деякі програми формалізують це, додаючи спеціальні вимоги до складу консорціуму (наприклад, «Горизонт Європа» тощо) [12]. Створюючи грантовий консорціум задля розвитку своєї діяльності в ІІІ, заявники повинні подумати про організації, що допоможуть досягти цілей і вирішити проблеми, зазначені в конкретному конкурсі, на який планується подача проєктної пропозиції. Ролі в партнерських проєктах розподіляються відповідно до рівня участі в проєкті. Основні учасники мають брати участь як бенефіціари або афілійовані особи; інші організації можуть брати участь як асоційовані партнери, субпідрядники, треті особи, які роблять внески в натуральній формі тощо [12].

3. Особливістю програм Єврокомісії є те, що грантові заявки необхідно представляти в електронному вигляді за допомогою Системи подання на порталі «EU Funding & Tenders Portal» [12]. У процесі аплікування заявки потрібно використовувати онлайн-форми та шаблони, доступні в Системі подання. Форма заявки складається з двох частин (частин А і В):

– Частина А: містить структуровані адміністративні форми з даними про учасників, юридичні декларації та контактних осіб.

– Частина В (розповідна частина): Технічний опис проєкту із запланованими заходами, робочими пакетами, витратами тощо (необхідно завантажити у форматі PDF) [12].

Варто наголосити, що виконання загальних та спеціальних вимог програм Європейської комісії є запорукою успіху у грантових конкурсах для суб'єктів індустріальних парків та отримання суттєвого грантового фінансування, що в окремих випадках може сягати навіть кількох мільйонів євро.

Висновки. Аналіз грантових можливостей для створення та розвитку індустріальних парків в Україні продемонстрував, що для цих процесів є ряд дер-

жавних, регіональних та міжнародних програм. За результатами дослідження було розподілено всі грантові інструменти на гранти внутрішніх та зовнішніх програм. До внутрішніх варто віднести: 1. Безповоротні ресурси від держави у розмірі максимально до 60 млн грн для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків. 2. Гранти Програми «єРобота» за напрямком «Гранти для переробних підприємств» у розмірі до 8 000 000 грн. 3. Регіональні інструменти фінансування органів виконавчої влади, місцевого самовряду-

вання та регіональних фондів та програм. До зовнішніх належать грантові інструменти програм Європейської комісії, а саме: Горизонт Європа, Креативна Європа, Еразмус+, Програма цифрової Європи, Програма EU4Health, Програма дій із охорони довкілля та клімату, Програма єдиного ринку, Механізм об'єднання Європи та Програма Євратом. У межах внутрішніх та зовнішніх програм існує широкий спектр грантових можливостей для різних суб'єктів ПП: від фінансування заходів у процесах створення до залучення коштів на розвиток суб'єктів господарювання – учасників ПП. Зважаючи на важливість теми забезпечення фінансуванням індустріальних парків в Україні, подальші наші розвідки будуть стосуватися оцінки результативності й ефективності грантових інструментів для потреб ПП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акімова О.В., Ліннік Д.Ю. Індустріальні парки як механізм постконфліктного відновлення України. *Економічний простір*. 2023. № 185. С. 21–25. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/10803> (дата звернення: 10.03.2024).
2. Орлова В.М., Сергєєва О.Р., Кузьменко О.В. Стан та перспективи розвитку малого і середнього підприємництва в умовах війни в Україні. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2023. № 1 (34). С. 73–85. URL: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2023/1/8.pdf> (дата звернення: 20.03.2024).
3. Грант на переробне підприємство. *Дія*. URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-pererobne-pidpriyemstvo> (дата звернення: 4.03.2024).
4. Закон України Про індустріальні парки. Документ 5018-VI, чинний, поточна редакція - Редакція від 17.09.2023. *Законодавство України. Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-VI#Text> (дата звернення: 7.03.2024).
5. Кобеля-Звір М.Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2023. Вип. 2 (72). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 10.03.2024).
6. Кобеля-Звір М.Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 2. С. 16–21. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (дата звернення: 25.03.2024).
7. Марголич Р.І. Державна політика щодо розвитку індустріальних парків в Україні: pro et contra. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 1(29). С. 90–100. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/8430/8475> (дата звернення: 28.03.2024).
8. Нове для учасників індустріальних парків: як отримати фінансування та компенсації за кредитами. Відділ зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації. 2022. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/news/detail?lang=uk-ua&id=16b8f1ad-4bad-42a7-ba71-d09897993b40&title=novedliau> (дата звернення: 14.03.2024).
9. Підоричева І.Ю., Ліщук О.В. Актуальні напрями та перспективи розвитку індустріальних парків і кластерів у контексті сучасної та повоєнної відбудови України. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 1 (71). С. 66–79. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/193781> (дата звернення: 21.03.2024).
10. Деякі питання надання грантів для переробних підприємств : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 739. *Законодавство України. Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.03.2024).
11. Кисилевський Д. Розвиток індустріальних парків: що далі? *ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ. УКРАЇНА*. 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/rozvitok-industrialnikh-parkiv-shcho-dali.html> (дата звернення: 09.03.2024).
12. EU Funding & Tenders Portal. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (дата звернення: 07.03.2024).

REFERENCES:

1. Akimova, O. V., Linnik, D. Yu. (2023). Industrial'ni parky iak mekhanizm postkonfliktnoho vidnovlennia Ukrainy [Industrial parks as a mechanism of post-conflict recovery of Ukraine]. *Ekonomichnyj prostir*; 185, 21–25. Available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/10803> (accessed March 10, 2024).
2. Orlova, V. M., Serhieieva, O. R., Kuz'menko, O. V. (2023). Stan ta perspektyvy rozvytku maloho i seredn'oho pidpriyemnytstva v umovakh viny v Ukraini [The state and prospects of the development of small and medium-sized enterprises in the conditions of the war in Ukraine]. *Yevropejs'kyj vektor ekonomichnoho rozvytku*, 1 (34), 73–85. Available at: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2023/1/8.pdf> (accessed March 20, 2024).
3. Hrant na pererobne pidpriyemstvo. [Grant for a processing enterprise]. *Diia*. Available at: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-pererobne-pidpriyemstvo> (accessed March 4, 2024).
4. Zakon Ukrainy Pro industrial'ni parky. Dokument 5018-VI, chynnyj, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 17.09.2023. [Law of Ukraine On Industrial Parks. Document 5018-VI, valid, current edition – Edition dated 09/17/2023. Legislation of Ukraine]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-VI#Text> (accessed March 7, 2024).

5. Kobelia-Zvir, M. Ya. (2023). Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ieri [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Naukovo-vyrobnychyj zhurnal «Biznes-navihator»*, is. 2 (72), 48–53. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed March 10, 2024).
6. Kobelia-Zvir, M. Ya. (2023). Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia hrantu [Basic approaches to defining the concept of a grant]. *Kyivs'kyj ekonomichnyj naukovyj zhurnal*, 2, 16–21. Available at: <https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (accessed March 25, 2024).
7. Marholych, R. I. (2024). Derzhavna polityka schodo rozvytku industrial'nykh parkiv v Ukraini: pro et contra [State policy regarding the development of industrial parks in Ukraine: pro and contra]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 1(29), 90–100. Available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/8430/8475> (accessed March 28, 2024).
8. Nove dlia uchasykiv industrial'nykh parkiv: iak otrymaty finansuvannia ta kompensatsii za kredyty. Viddil zv'iazkiv z hromads'kistiu ta zasobamy masovoi informatsii (2022). [New for participants of industrial parks: how to get financing and compensation for loans. Department of Public Relations and Mass Media]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. Available at: <https://www.me.gov.ua/news/detail?lang=uk-ua&id=16b8f1ad-4bad-42a7-ba71-d09897993b40&title=novedliau> (accessed March 14, 2024).
9. Pidorycheva, I. Yu., Lischuk, O. V. (2023). Aktual'ni napriamy ta perspektyvy rozvytku industrial'nykh parkiv i klasteriv u konteksti suchasnoi ta povoienni vidbudovy Ukrainy [Current trends and prospects for the development of industrial parks and clusters in the context of modern and post-war reconstruction of Ukraine]. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, 1 (71), 66–79. Available at: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/193781> (accessed March 21, 2024).
10. Deiak pytan'ia nadannia hrantiv dlia pererobnykh pidpriemstv : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 chervnia 2022 r. 739. [Some issues of granting grants for processing enterprises: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 24, 2022 No. 739]. *Zakonodavstvo Ukrainy. Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2022-%D0%BF#Text> (accessed March 13, 2024).
11. Kysylevs'kyj, D. Rozvytok industrial'nykh parkiv: scho dali? [Development of industrial parks: what next?] *DZERKALO TYZhNYA. UKRAYNA*. (2024). Available at: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/rozvitok-industrialnykh-parkiv-shcho-dali.html> (accessed March 9, 2024).
12. EU Funding & Tenders Portal. *European Commission*. Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (accessed March 7, 2024).

GRANTS FOR THE CREATION AND DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE

Mariana Ya. Kobelia-Zvir¹, Yurii V. Zvir²

The article examines grant opportunities for the creation and development of industrial parks in Ukraine. It is demonstrated that there are a number of state, regional and international programs for these processes. Based on the results of the study, all grant instruments are divided into grants of internal and external programs. The internal programs include: 1. non-refundable resources from the state in the amount of up to a maximum of 60 million grants for the development of industrial parks and/or the construction of engineering and transport infrastructure (roads, communication lines, heat, gas, water and electricity supply, utilities, etc.) necessary for the creation and operation of industrial parks; 2. grants of the eRobot program in the area of "Grants for processing enterprises" in the amount of up to UAH 8,000,000 are relevant for participants of industrial parks, as according to the current legislation they can engage in processing activities on the territory of parks. 3. regional financing instruments of executive authorities, local governments and regional funds and programs. External instruments include grant instruments of the European Commission's programs. It is emphasized that since the participants of industrial parks can engage in manufacturing, waste processing (except for disposal), biofuel production, and certain types of vehicles on the territory of the parks, the European Commission programs that provide grant funding for such activities are relevant for them. Among them: Horizon Europe, Creative Europe, Erasmus+, Digital Europe Program, EU4Health Program, Environment and Climate Action Program, Single Market Program, Connecting Europe Facility, and Euratom Research and Training Program. The article emphasizes that the European Commission has developed different legal documents, work programs and guidelines for all these programs, but the vast majority of calls have a number of the same conditions for participation for applicants. It is emphasized that the fulfillment of general and special requirements of these programs is the key to success in grant competitions for industrial parks and obtaining substantial grant funding, which in some cases can reach even several million euros. To summarize: within the framework of internal and external programs, there is a wide range of grant opportunities for various industrial parks' entities: from financing activities in the process of creation to raising funds for the development of economic entities of park participants.

Keywords: grants, grants for industrial parks, grants for industry, grants in Ukraine, EU grants, government grants.

JEL Classification: G30, F33, F39, F41, M29, O16, O19

Стаття надійшла до редакції 15.04.2024
The article was received April 15, 2024

¹ Mariana Ya. Kobelia-Zvir, Candidate of Economic Sciences, Docent, Associate Professor at the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lviv University of Trade and Economics

² Yurii V. Zvir, Postgraduate Student at the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lviv University of Trade and Economics